

ВІДГУК

Офіційного опонента кандидата філологічних наук, доцента
Сороки Тетяни Вячеславівни про дисертацію Мигалець Оксани Іванівни
"Лексико-семантична група «*Конфліктні дії*»: системно-структурний підхід
(на матеріалі української та англійської мов)",
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
зі спеціальності 10.02.15 – загальне мовознавство

Дослідження О.І. Мигалець присвячене проблемі вивчення системно-структурної організації лексико-семантичної групи «*Конфліктні дії*» в українській та англійській мовах.

Неослабний інтерес дослідників до змісту категорії *конфлікту*, зокрема в аспекті її оцінних параметрів загострення суперечностей сторін, обумовлений, великою мірою, його структурно-семантичним (Н.Д. Засанська, Г.І. Приходько, Г.В. Онищак), лінгвокогнітивним (О.Г. Бараєва, У.А. Карпенко,), дискурсивним (А.М. Гуцол, О.В. Дерпак, О.В. Дмитрук, О.В. Фадєєва) і номінативним (І.В. Жарковська) потенціалом та контекстуальною інформаційністю.

Актуальність роботи зумовлена недостатнім науковим висвітленням у мовознавчих студіях проблеми систематизації знань про феномен *конфлікту*, зосереджуючи увагу лише на окремих аспектах конфронтативності, що, у свою чергу, зумовлює необхідність комплексного аналізу лексичної семантики цього соціального явища та випрацювання методологічної бази для його вивчення. Актуальність дисертаційної роботи підсилюється тим, що прикладний аспект дослідження поняття *конфліктні дії*, зокрема через формалізоване його представлення у вигляді структури лексико-семантичної групи (далі – ЛСГ) як фрагмента мовної картини світу (далі – МКС) представників української та англійської лінгвокультур, важливе для розробки таких нагальних проблем, як принципи організації людської свідомості і процеси концептуалізації та категоризації світу, що відповідає інтересам сучасної лінгвістики.

Дисертація О.І. Мигалець безпосередньо пов'язана з темою "Англійська мова та культура: питання теорії та практики", що розроблюється на кафедрі англійської філології факультету іноземної філології Державного вищого навчального закладу "Ужгородський національний університет".

Здобувачем коректно, лаконічно й чітко визначені мета дисертації, об'єкт і предмет дослідження. За мету дослідження Мигалець О.І. ставить розкриття системно-структурної організації ЛСГ «Конфліктні дії» в сучасних українській та англійській мовах, а об'єктом виступає ЛСГ дієслів на позначення *конфліктних дій* в зазначених мовах. Предмет дослідження становить системно-структурна організації ЛСГ «Конфліктні дії» в двох аналізованих мовах.

На нашу думку, авторці вдалося досягнути поставленої мети, послуговуючись комплексом методів, з-поміж яких інтегровано застосовувалися аналіз словникових дефініцій, описовий і зіставно-типологічний методи, методика компонентного і формалізованого аналізу лексичної семантики.

Достатній за обсягом матеріал дослідження (425 лексичних одиниць на позначення *конфліктних дій*, у формулах тлумачення яких було виділено 2096 сем) свідчить про прагнення дисертантки виявити універсальні риси репрезентації *конфліктних дій* та їх національно-культурну специфіку інтерпретації в українській та англійській мовах, а також забезпечує обґрунтованість наукових положень дисертації.

Оцінюючи найважливіші здобутки дисертації, варто вказати на результати, що мають наукову новизну. В роботі вперше застосовано комплексний системно-структурний підхід до вивчення ЛСГ «Конфліктні дії» і здійснено її матричне моделювання в двох неспоріднених лінгвокультурах; виявлено семантичний простір феномену «Конфліктні дії» в кожній із досліджуваних мов шляхом визначення кількісних і якісних характеристик лексичних одиниць та компонентів їхніх значень.

Практична цінність дисертації полягає в можливості використання отриманих результатів дослідження в навчальних курсах закладів вищої освіти: Загальне мовознавство (розділи "Системний характер мови", "Лексико-семантична система мови", "Полісемія", "Прикладна й теоретична лінгвістика", "Методи структурної лінгвістики", "Принципи й методи зіставного дослідження мов", "Контрастивна лексикологія"), Лексикологія української та англійської мов (розділи "Лексична семантика", "Лексична система мови", "Семантична структура слова"), Теорія та практика перекладу (розділ "Прикладні аспекти перекладу"). Результати роботи також можуть бути корисними в лексикографічній практиці для укладання словників різних типів, у розробці й

написанні підручників із загального мовознавства, зіставної лексичної семантики, міжмовної та міжкультурної комунікації.

Оформлення роботи та виклад матеріалу в цілому заслуговують на схвалення. Завдання, що ставить дисертантка для досягнення своєї мети, варті позитивної оцінки і логічно та послідовно реалізуються в структурних частинах роботи, яка містить анотації, перелік умовних скорочень, вступ, три розділи з висновками до кожного з них, загальні висновки, список використаних джерел (229 найменувань, із яких 44 – іноземними мовами), список довідкової літератури (46 позицій, із яких 23 – іноземними мовами) та додатки. Загальний обсяг дисертації – 401 сторінка, з них основного тексту – 169 сторінок.

Основні положення дослідження викладено в 9-ти одноосібних публікаціях, 6 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України та 1 – в науковому періодичному виданні іншої держави, 2 тези доповідей – у збірниках матеріалів наукових конференцій, належним чином відображають основний зміст роботи.

Автореферат дисертаційного дослідження повністю відображає його зміст.

У вступі розкрито сутність досліджуваної проблеми, обгрунтовано обрання теми дисертації, докладно з'ясовано її актуальність, сформульовано мету і завдання роботи, описано методи дослідження, визначено об'єкт і предмет, схарактеризовано фактичний матеріал, а також окреслено наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, виділено форми їхньої апробації.

У першому розділі "Теоретична база вивчення лексико-семантичної групи «Конфліктні дії» в сучасному мовознавстві" здійснено аналітичний огляд наукових концепцій з питань трактування *конфлікту* як феномена об'єктивної дійсності, причому твердження мовознавців, на які спирається Мигалець О.І., у рецензованій роботі творчо переосмислені й підпорядковані завданням дослідження. Авторка широко й, на вашу думку, доречно звертається до низки інтерпретацій, намагається максимально використати ті найбільш цінні спостереження й твердження, що стали надбанням сучасної лінгвістики. Мигалець О.І. уточнено зміст поняття ЛСГ та описано особливості системно-структурної організації ЛСГ «Конфліктні дії», виявлено її місце в українській та англійській МКС.

У другому розділі "Методологічні засади дослідження лексико-семантичної групи «Конфліктні дії» в сучасних українській та англійській мовах" визначено методологічні принципи дослідження, зокрема авторкою було обгрунтовано поетапний алгоритм формалізованого аналізу лексичної семантики дієслів на позначення *конфліктних дій*, випрацьовано методику матричної репрезентації мовного матеріалу, і, як результат, розроблено комплексну методику дослідження системно-структурної організації ЛСГ «Конфліктні дії» в двох мовах.

У третьому розділі "Системно-структурна організація лексико-семантичної групи «Конфліктні дії» в сучасних українській та англійській мовах" виділено та схарактеризовано за кількісним показником групи дієслів на позначення *конфліктних дій* з найвищим, середнім ступенем полісемії та моносемічні слова в українській мові та з найвищим, середнім, низьким ступенем полісемії та моносеманти в англійській мові відповідно. За якісним показником Мигалець О. І. досліджено їхній семний масив, поділений на підмножини полі- та монофункційних сем.

Представлений дисертанткою лексичний та семний склад одиниць на позначення *конфліктних дій* в українській та англійській мовах розглянуто у зіставлено-типологічному аспекті за двома параметрами: ступенем полісемії досліджуваних слів та характером їхнього семного складу. Обраний підхід надав змогу авторці виявити універсальні та національно-специфічні риси репрезентації цього поняття в двох неспоріднених мовах. Широко розгалужена система взаємовідношень плану змісту й плану вираження дієслів на позначення *конфліктних дій*, що відображена в матрицях різноструктурних мов, потребує комплексного підходу, який і було продемонстровано дисертанткою в рецензованій роботі.

Останній дослідницький розділ характеризується насиченістю конкретним мовним фактажем, збір, класифікація та витлумачення якого засвідчує добру фахову підготовку Мигалець О. І. та її вміння ефективно застосовувати теоретичні та методологічні знання у практиці лінгвістичного аналізу.

У загальних висновках підсумовано результати проведеного дослідження й окреслено перспективи подальших пошуків з цієї проблематики.

Визначаючи, безумовно, високий рівень виконаного дослідження, вважаємо за доцільне висловити деякі міркування, зауваження, що можуть стати предметом наукової дискусії та не були достатньо висвітлені в рецензованій роботі:

1. Унаслідок суцільного аналізу лексикографічних джерел української та англійської мов дисертанткою було отримано великий за обсягом матеріал дослідження, одержавши дані щодо ступеня полісемії лексичних одиниць та ступеня функціональності сем у їхніх лексичних значеннях у кожній із мов. У зв'язку з цим виникає питання, чи доцільно аналізувати всі значення досліджуваних дієслів на позначення конфліктних дій, якщо вони не стосуються сутності конфлікту?

2. У роботі запропоновано комплексну методику формалізованого аналізу лексичної семантики для дослідження мовного матеріалу в українській та англійській мовах. Чи видається можливим на основі запропонованої методики від дослідження ЛСГ перейти до відповідних лексико-семантичних полів? Якщо так, то яким чином?

3. На нашу думку, в роботі варто було б також представити кількісні показники частотності виявлення семантичних відношень (перетин, збіг, прямий та опосередкований зв'язки) між досліджуваними дієсловами у зіставлених мовах.

4. У підрозділі 3.3., присвяченому опису лексичного складу за матрицею, авторка констатує, що оскільки структура слів на позначення *конфліктних дій* в англійській мові складається з великої кількості ознак, то вони можуть належати багатьом понятійним мікросистемам, розкриваючи при цьому свої якісні та кількісні характеристики. Однак хотілося б зрозуміти, відповідно до проблематики роботи, специфіку *понятійної мікросистеми*.

5. Для більш наочної репрезентації результатів дослідження доречним було б сформулювати загальні висновки у вигляді пронумерованих положень.

Наведені зауваження й побажання, однак, не знижують загальної позитивної оцінки роботи, яка є оригінальним, самостійним, ґрунтовним дослідженням. Результати дисертації є теоретико-практичним внеском у розвиток сучасної семасіології.

Кандидатська дисертація «Лексико-семантична група «Конфліктні дії»: системно-структурний підхід (на матеріалі української та англійської мов)» є цілісним і завершеним науковим дослідженням, яке формально і змістовно відповідає вимогам "Порядку присудження наукових ступенів", затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 та № 1159 від 30.12.2015, а її авторка, Мигалець Оксана Іванівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.15 – загальне мовознавство.

Офіційний опонент:

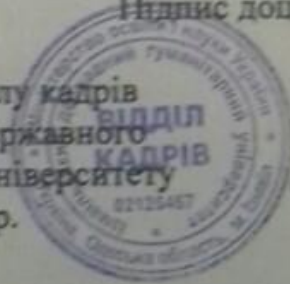
доцент кафедри англійської мови та перекладу
Ізмаїльського державного
гуманітарного університету МОН України,
кандидат філологічних наук
06 лютого 2019 р.

Т.В. Сорока

Підпис доцента Т.В. Сороки засвідчую.

Начальник відділу кадрів
Ізмаїльського державного
гуманітарного університету
06 лютого 2019 р.

Г. М. Омельченко

Г. М. Омельченко